

Шабат-Савка С. Т.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПИТАЛЬНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ ЯК МАРКЕР ЕПІСТОЛЯРНОЇ ДІАЛОГІЧНОСТІ

У статті проаналізовано особливості функціонування питальних висловлень в епістолярному дискурсі, який належить до індивідуально-авторського типу мовленнєвої діяльності й реалізує комунікативні інтенції, передає глибоко особистісні світовідчуття автора, засвідчує субстанцію адресанта і його безпосередню налаштованість на діалог з адресатом. На багатому фактичному матеріалі з'ясовано, що питальні конструкції, увиразнюючи дискантний адресантно-адресатний континуум людської інтеракції, створюють епістолярну діалогічність, активізують та зосереджують увагу адресата на важливих явищах суспільного та особистого життя, репрезентують широкий спектр людських емоцій та оцінок.

За допомогою вдало підібраної лінгвістичної методології визначено, що питальні висловлення, з одного боку, вербалізують з'ясувальну інтенцію-запит, яку маркують питальні компоненти (займенники та прислівники), а з іншого – уточнювальну інтенцію-запит, експліковану низкою модальних часток. Нанизування питальних конструкцій в епістолярному дискурсі, як засвідчує проведений аналіз, відображає взаємоперетин різних інтенцій (запиту й емоційності, запиту й оцінки, запиту й волевиявлення), що створює експресивність та динамічність епістолярію. Ретельним аналізом охоплено контактні та непрямі запитання, інтерпелятиви, гоноративи і вокативні форми, які увиразнюють діалогічність й адекватно передають атмосферу двобічної епістолярної комунікації, розірваної в часі та просторі.

Ключові слова: епістолярний дискурс, питальні висловлення, комунікативна інтенція, я-інтенція, епістолярна діалогічність, адресант, адресат, синтаксис.

Постановка проблеми. Епістолярний дискурс, що його репрезентують листи, щоденники, мемуари, записники, – глибоко особистісний тип вербальної (писемної) комунікації, який увиразнює авторські інтенції, засвідчує субстанцію адресанта, його ціннісні орієнтири, світовідчуття і безпосередню налаштованість на діалог з адресатом. Власне, це дискантний адресантно-адресатний континуум людської інтеракції, що опертий на засадничі положення антропозорієнтованої лінгвістики, спрямованої на вивчення суб'єктивного чинника в мові, на вивищення людини в процесі комунікації, на систематизацію мовних одиниць, релевантних для вербалізації мовленнєвих намірів у різних дискурсивно-жанрових виявах української мови.

Епістолярний дискурс оприявлює як емоційно-чуттєвий стан мовної особистості, так і національну історію, час, коли жив і працював автор. М. Степаненко зазначає: «Листи були й назавжди залишаться важливим джерелом інформації про особливості тієї або тієї доби й перебіг знакових та менш примітних подій, які вона пережила, про суспільство загалом і окремих людей, їхні земні діяння. Словом, в епістолярію, як у фокусі, від-

дзеркалена вся система буття, саме життя в усіх реальних і омріяних вимірах, у всьому об'єктивно-суб'єктивному багатогранні» [9, с. 5–6].

Я-інтенція, яку ми виокремили як глобальну домінуючу епістолярного дискурсу [11, с. 328], репрезентує суб'єктивний пласт індивідуальних одкровенень адресанта, його думки, прагнення, певну позицію. З цим обширом індивідуальних одкровенень адресант знайомить адресата, тому дистантний перебіг епістолярного дискурсу закономірно детермінує діалогічність як іманентна текстова категорія, а мовні одиниці, зрозуміло, слугують його присутніми складниками. За допомогою тих або тих синтаксичних конструкцій автор вибудовує діалог, звертається до адресата з певною метою: повідомити йому якусь інформацію, увести в коло певних подій, передати емоційно-чуттєвий стан, оцінює ставлення щодо дійсності, вербалізувати інтенцію запиту.

До мовних одиниць, які створюють епістолярну діалогічність, належать питальні речення – окремий модально-інтенційний тип висловлень, що реалізує когнітивний процес-пошук адресанта, спрямований на з'ясування або на уточнення якоїсь інформації, на репрезентацію його

волевиявлення та лінгвокреативних можливостей. Саме ці конструкції увиразнюють співвідношення вербальної та невербальної комунікації, маркують динаміку та природність епістолярного мовлення, слугують важливими репрезентантами авторських інтенцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У практиці мовознавчих студій епістолярій розглядають як окремий функціональний стиль української мови, що має своє призначення і сферу застосування (П. Дудик, К. Ленець, Л. Мацько, В. Передрієнко, М. Пилинський та ін.). Він «уживаний переважно в листуванні, яке, відповідно до теми й мети послання, сформованих традицій, взаємин кореспондентів, особистості автора, його настрою в момент написання, поділяють на родинно-побутове, інтимно-товариське, приватно-ділове» [5, с. 160].

Цілком переконливою виглядає думка тих лінгвістів, які витлумачують епістолярний стиль як одну з дискурсивно-жанрових форм комунікації, зокрема як «письмову комунікацію», як мовленнєвий жанр, як дискурс (Ф. Бацевич, С. Богдан, А. Приходько, Т. Радзівська, М. Степаненко, С. Шевель та ін.) і виокремлюють я-інтенцію – інтенційну доміную, «глобальну інтенцію» епістолярного дискурсу [11, с. 328].

Деякі дослідники визначають класифікаційні ознаки епістолярних текстів, указуючи на *екстралінгвальні* (комунікативний намір адресанта; інформативність; тематика листа; тональність спілкування (офіційна, дружня, фамільярна); мовна особистість адресанта) та *лінгвальні параметри* (усталена структурно-композиційна форма листа; набір специфічних мовних і мовленнєвих засобів різних рівнів мови і стандартизованих етикетних висловлень) [6, с. 46].

Незважаючи на ґрунтовні дослідження та слушні зауваження мовознавців, дотепер не розв'язаним залишається питання про епістолярний дискурс як релевантний континуум вербалізації інтенцій мовця і самовираження авторського «Я», як окремий діалогічний текстотип, що його виформовують різнорівневі мовні одиниці – нетривіальні, свідомо підібрані автором для оптимальної реалізації авторського задуму. Саме такими конструкціями слугують питальні висловлення, які увиразнюють діалогічність та динамічність епістолярного дискурсу, однак ще не отримали свого належного витлумачення в лінгвістичних дослідженнях.

Постановка завдання. Метою статті є визначення функційного потенціалу питальних вислов-

лень в епістолярному дискурсі. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) схарактеризувати роль питальних конструкцій як важливих синтаксичних конструкцій, що створюють епістолярну діалогічність; 2) окреслити засоби вербалізації з'ясувальної та уточнювальної інтенцій запиту в епістолярію; 3) з'ясувати особливості взаємоперетину інтенцій запиту з іншими мовленнєвими намірами, що загалом репрезентує високу експресивність епістолярного дискурсу, зокрема листа як одного з його жанротипів.

Виклад основного матеріалу. Реалізація я-інтенції, що детермінує епістолярний дискурс, обмежена рамками листа. Кожен лист розгортається за певним сценарієм: є початок (звертання до адресата, яке може бути офіційним, дружнім, родинним); основна частина (репрезентує глобальну інтенцію адресанта); кінцівка (підсумок написаного, прощання, іноді постскрипту). Саме тому лист – це завершений цілеспрямований комунікативний акт. Його особливу незавершеність створюють питальні висловлення, адже на запитання, поставлені адресантом, потрібно реагувати в листі-відповіді. Цілком логічно постає епістолярний діалог – «сукупність парних текстів – документів писемного спілкування суб'єктів, що в підсумку складають цілісний текст, набувають жанрово-стильової визначеності та завершеності, зафіксованої у книжному виданні» [10, с. 244]. Епістолярний адресантно-адресатний континуум, у якому втілюється інтенція запиту, двобічний, проте треба зауважити, що це дистантна інтеракція, діалогічний процес спілкування, розірваний і в часі, і в просторі. Водночас наявність «експліцитного адресата зумовлює прогностичний характер інтенційної програми адресанта» [12, с. 129], успішний перебіг епістолярного діалогу.

В епістолярному дискурсі представлено широкий інтенційний діапазон, однак реалізація певної інтенції детермінована формою, композиційною структурою, специфікою тональності листування. Як стверджує П. Дудик, створюючи тексти епістолярного стилю, мовці послуговуються всенародною мовою, використовуючи «епістоляризми» – особливі слова і сполучення слів, синтаксичні конструкції, які й репрезентують неповторну мовленнєву індивідуальність цього стилю [3, с. 99]. До присутніх стильових ознак листів належать: трафаретність мовного оформлення, наявність традиційних початків і закінчень, уживання усталених форм вітання та побажання, водночас невимушений добір засобів

мови; використання вокативних форм та гоноративів – маркерів епістолярної поштивості та ввічливості; безпосередність у вираженні емоцій та оцінних суджень; функціонування лексики і граматичних конструкцій, властивих уснорозмовному мовленню. Особливу роль у листах виконують і питальні конструкції.

Питальні висловлення в епістолярію вербалізують інтенцію запиту, спрямовану на з'ясування або ж на уточнення певної інформації. Водночас вони експлікують низку емоційно-оцінних суджень, увиразнюють психологічний стан адресанта, особистісне переживання, оцінює ставлення до дійсності тощо. Так, з'ясувальні інтенції в листах реалізують питальні компоненти (займенники або прислівники), напр.: **Як** тепер «Вістник»? **Чому** Маковей нічого не пише? **Де** він тепер? (Б. Лепкий); **Що** Ви тепер за повість пишете? **З якого** життя? (О. Кобилянська); **Певно**, Ви уже повернулися з курорту. **Як** почуваете себе після лікування? (Д. Демерджи); **І звідки** ота поліфонічність у твоєму таланті? **Мабуть**, цього не розкрити жодному критику (С. Завгородній). Варто зауважити, що після реалізації з'ясувальної інтенції адресант подає уточнювальні запитання з часткою *чи*, пор.: **Чому** не пишеш? **Чи**, може, не одержав моїх пакетів? **Чи**, може, каламуть песимістична скувала й душу, й руки? (В. Бережний); **Як** Пан Радник себе почуваеть? **Чи** їдуть куди? (Б. Лепкий);

Високу експресивність та емоційне тло епістолярної комунікації створює нанизування питальних конструкцій, що відображає взаємоперетин різних інтенцій: запиту й емоційності, запиту й оцінки, їхній синкретичний, дифузний характер. Власне, питальність і виразні інтенції роздратування, навіть розчарованості (*Ну, Ви можете уявити мій стан, оце нічим не вмотивоване падіння? Що робити? Як бути? Як врятувати збірку? Як ви гадаєте?* (О. Сизоненко); обурення, докору (*А преса наша славна?.. Де її голос, думка?* (П. Кисельов); *А ось я мушу тебе виляяти!! Чому не відсилаєш Донцову того, що вже маєш готовим? Чому?* (О. Теліга); розміркованості й іронічності (*Скажи, друже мій високий, чому чим більше зробиш доброго на світі, тим більше стаєш небажаним, наче чужим, у тому ж, здавалося б, світі, якому ти служиши усіма помислами, всім серцем? Невже це ознака нікчемності?* (С. Козак); зацікавленості як суспільно-політичним, культурним життям країни, так і особистим (*Що нового чути зі Львова? Які надії і перспективи? Що поробляють Пан Радник*

і шановна родина? (Б. Лепкий); *А як твої внуки, діти й ви з Валентиною Данилівною? Чи здорові?* (М. Безхутрий); стурбованості (*Ось і звертаюся до Вас за порадою і з проханням: яку Вашу річ, на Вашу думку, варто включити до читанки? Чи кілька речей? Можливо, Ви порадите взяти уривки з великих Ваших творів?* (В. Сухомлинський); жартівливості (*Толю! Чи не здається тобі пауза в нашому спілкуванні задовгою? Чому мовчиш? Весна, пташки, сонце, футбол, кохання?* (В. Симоненко); *А коли ти навідаєшся в Київ? Невже не скучив за ним?* (В. Бережний); естетичності й розміреності (*Що у Вас чувати? Як чесне здоровле? Що діє зелена Буковина? Рад би я побачитися з Вами та побалакати собі. Не знаю чому, але Чернівці люблю* (Б. Лепкий); а також глибоко душевні, інтимізовані запити (*Що ти робиш тепер, Натусенько? Як твоя праця і твої іспити? Чи думаєш кінчати в червні чи відкладеш? Чи поїдеш до Львова на з'їзд романістів? Які взагалі новини в Варшаві?* (О. Теліга); *А Ви? Як себе чуєте? Напишіть хоть коротко* (Б. Лепкий). Спектр емоцій, що нашаровується на питальні конструкції, як бачимо, різний. Той чи той адресант адресує співрозмовникові «свої роздуми, сум'яття душі, власні болі, тривоги, рідше – радості возвеличеного й розкриленого духу» [4, с. 7].

Уточнювальну інтенцію-запит зазвичай реалізують загальнопитальні конструкції з частками *чи*, *чи не*, пор.: *Читали Пан Радник найновішу збірку віршів Франка?* (Б. Лепкий); *Чи не подаруєш мені на Новий рік свою книгу оповідань? Поділись, будь ласка, зі мною своєю радістю* (О. Юренко); *Чи не бачились з моїм братом Льоном? Напишіть, що він робить і чи має ще хоч трохи гумору?* (Б. Лепкий). Такі питальні висловлення сповна реалізують діалогічність, адже спрямовані на прагнення адресанта отримати якусь інформацію, задовольнити свою цікавість.

Мотиваційними чинниками організації ділового й регулятивного типів епістолярної комунікації Т. Радзівська вважає «наявність справи, яка не терпить зволікань і для реалізації якої необхідна участь адресата» [8, с. 116]. Саме в такому ракурсі розглядаємо ті листи, що містять лише питальні конструкції. Адресантові необхідна швидка і негайна відповідь. Питальними висловленнями в такому разі починають лист. Напр.: *Високоповажаний Пане Редакторе! Чи одержали мій скрипт?* (Б. Лепкий); *Поважаний Пане! Що чувати з моїм «На чужині»? Чи дістану я трібку паперу? Простіть, що наскучуюсь* (Б. Лепкий);

Моя кохана Натуся! Що з тобою робиться? Чи здорова? Чому не пишеш? (О. Теліга).

Прикінцеві питальні конструкції в листах виконують свою типову функцію – продовжити спілкування з тим чи тим адресатом, поставити низку запитань для подальшої інтеракції, пор.: *Де Ваша сестра, чи в Чернівцях? Напишіть мені, прошу дуже (Є. Ярошинська); Ага, ще одно! Що чувати з моєю збіркою? Вишліть мені на показ оден примірник без оправи (Б. Лепкий); Що робить Ваше товариство жіноче? Розвиваєсь, як слід, чи застрягло на однім місці? (Є. Ярошинська).* Дуже часто після таких питальних висловлень адресанти подають етикетні конструкції прощання, напр.: *Як Пану Радникови подобаються мої статі? Кланяюся низько і з глибоким поважанням (Б. Лепкий); Чи не прислати Вам кілька народних співанок для «Народа»? Бувайте здорові (Є. Ярошинська); Ну, вже досить. Чи не надочутила ще тобі? Хіба що так. Де ж ти тепер і що робиш та читаєш? Ну, поки кінчаю (О. Теліга).*

У постскрипті автор зазначає якесь принагідне зауваження, доповнення і якийсь додатковий запит інформації, напр.: *P.S. Щодо вимови слова «зокрема». Сам я в школі теж навчився вимовляти зокрема. А ось тепер за 29 років перевчили в Інституті: кажуть, що норма – зокрема. Хто зна?! (Л. Паламарчук); Чи не відома Вам адреса Стефаніка? (Б. Лепкий); Гонорар – пусте. Що зможете дати – дасьте. А як нічо, то й так буде. Але 100 примірників книжечки резервую собі. Добре? (Б. Лепкий).*

Діалогічний характер епістолярного дискурсу, безперечно, вияскравлюють вокативні конструкції, що є важливим чинником у процесі успішної реалізації інтенційної програми мовця та досягнення перлокутивного ефекту спілкування загалом. Цікаво, що в розглянутих листах лише спорадично фіксуємо питальні висловлення, ускладнені звертаннями (*Що з тобою, Натусенько? Чому ти так зле себе почуваш? (О. Теліга); Моя Малюсічка, чи не обрид я тобі своєю писаниною? Чому ти цілуєш мене крапками? Соромишся? А я ні (В. Симоненко); Ти ще літаєш, друже? Я літаю. А часом тільки плигаю (О. Довженко).* Здебільшого це окремі вокативні комунікати – виразні гоноративи, зменшено-пестливі форми, субстантивовані прикметники, що увиразнюють епістолярну поштивість та ввічливість (*Дорога Мевочко моя! (О. Кобилянська); Екцеленціє, наш улюблений пастирю і проповіднику! (В. Стефанік); Люба моя Натуся! Чому мовчиш? Чи все у тебе добре? (О. Теліга); Дорога*

моя сива голубонько мати і сестро моя дороженька! (О. Довженко).

Важливим засобом реалізації інтенцій запити в листах є складнопідрядне речення з'ясувального типу (непряме запитання), головна предикативна одиниця якого реалізує питальний процес-пошук, а підрядна – описує прогалини в знаннях адресата, чітко вказує на запит інформації. Інтенцію запити реалізує підрядна частина, що її приєднують до головної частка *чи* або питальні компоненти *хто, що, чий, який, котрий, де, куди, коли, звідки* тощо. Напр.: *Я хотіла Вас спитати, чи се справді річ неможлива, щоб «Буковина» платила за надсилані їй повісті, і платила, примір[ом], і мені? (О. Кобилянська); Хотіла б знати, якої правописі хочете ви триматись при записях етнографічних – так званої фонетики чи так званої правописі радикальної (йотованої)? (Леся Українка); Тож хотілося б одержати від Вас хоч кілька слів про збірку, що в ній гарного і за що треба поскубти, як мені далі йти? (В. Чемерис); Ви здавали докторат у Львові, отже, будьте ласкаві, повідоміть мене докладно, як се зробити? Яка такса? (Б. Лепкий).* Основною диференційною ознакою непрямого запитання вчені вважають його залежність від дієслів певної семантики в головному реченні. Зокрема – це дієслова мовлення, думки, сприйняття, споріднені із запитальним значенням (*знати, не розуміти, дізнатися, говорити, запитати* тощо).

Дуже часто питальні висловлення в листах адресовано не до безпосереднього адресата, а до знайомих осіб, що засвідчує наявність непрямої комунікації. Пор.: *Чи питалися Ви Пана Барвінського, що чувати з моїми виписами? Чи справді він їх рецензує, чи ні? (Б. Лепкий); Де тепер Андрій? Як його справи? Де тепер Петрусь? (О. Теліга); Як же живеться пану Богданови в Берліні? Здоровий? Не скучає за домом? Бо за Львовом не має чого! (Б. Лепкий).* Спрямування інформації на інших адресатів, не задіяних в епістолярному діалозі, формує непрямий зміст, імпліцитну модальність. На речення такого типу нашаровується семантика переповідності, що надає реченню характеру не безпосереднього відтворення мовленнєвої ситуації, а непрямого передавання висловлень інших осіб.

Епістолярний дискурс детермінує діалогічність, що зближує його з розмовним мовленням. Цю особливість увиразнюють звертання, займенники 1-ї особи множини в різних відмінкових формах, автокомунікація: *Ну що ж, голубко моя, далі? Як нам бути, як нам жити як нам горю пособити?*

(Остап Вишня); *Приїдеш – ми побудемо з тобою на Київських горах і поговоримо про це над Дніпром – хіба ж усе напишеш?* (В. Бережний); *Скажеш, що я скептик? Так* (С. Завгородній); *А для чого я це пишу Вам? І чому саме Вам, Олеся? Хто його знає. Не знаю і я* (О. Сизоненко).

Важливу роль у створенні епістолярної діалогічності відіграють контактні запитання, інтерпелятиви, що адекватно передають атмосферу уснорозмовного мовлення, щирість та непідробність людських взаємин, напр.: **Що про себе?** *Багато мучився, бідував, зазнавав злиднів, але і працював* (І. Чендей); **Про що тобі писати?** *Живий, здоровий, чого й тобі бажую* (В. Симоненко); **Які ж іще новини?** *Та всіляких розмов чимало* (В. Бережний); *Все це треба переробити негайно, розумієш?* (Д. Білоус); *Мати в мене одна, і я в неї один. Ти повинна її любити, бо вона ж мені й тобі зла не бажатиме. Ясно, Люсьок?* (В. Симоненко); непрямі мовленнєві акти, спрямовані на реалізацію модальності волевиявлення (спонування), пор.: *Чи не змогли б Ви мені чимось допомогти? Гине робота років* (О. Сизоненко); *Може, по дорозі і до нас завітаєте?* (Д. Демерджі); *Може б Пан Радник були ласкаві спитатися директора Солтисіка?* (Б. Лепкий).

Як бачимо, епістолярний дискурс фактографічно віддзеркалює як реальний стан внутрішнього світу адресанта (автора листа), так зовнішні умови його буття, занурює потенційного адресата «або в інтимно-особистий простір доби, або

в культурний, соціально-політичний контекст доби» [2, с. 249].

Висновки і пропозиції. Я-інтенція як глобальна домінанта епістолярного дискурсу відображає індивідуально-авторський тип мовленнєвої діяльності й передає глибоко особистісні світовідчуття адресанта. Питальні висловлення слугують важливим складником епістолярних текстів, створюють їхню незавершеність, так звану епістолярну діалогічність – свідомо розрахований комунікативний вплив на адресата для заповнення інформаційної прогалини в знаннях, для з'ясування чи уточнення певних відомостей. Вони динамізують епістолярний дискурс, активізуючи й зосереджуючи увагу співрозмовника на важливих явищах суспільного та особистого життя, репрезентуючи широкий спектр емоцій та оцінок.

Адресантно-адресатний континуум епістолярної комунікації формують питальні висловлення, які, з одного боку, вербалізують з'ясувальну інтенцію-запит, що її маркують питальні компоненти (займенники або прислівники), а з іншого – уточнювальну інтенцію-запит, експліковану низкою модальних часток. Нанизування питальних конструкцій в епістолярному дискурсі відображає взаємоперетин різних інтенцій (запиту й емоційності, запиту й оцінки, запиту й волевиявлення), що впливає на експресивність та динамічність епістолярію. Власне, подальші наукові студії передбачають комплексний аналіз синкретичного, дифузного вияву комунікативних інтенцій в різноманітних виявах епістолярного дискурсу.

Список літератури:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : «Академія», 2004. 344 с.
2. Дейна Л. Лексико-семантичні репрезентанти суб'єктивної й об'єктивної оцінки в щоденниковому дискурсі. *Співвідношення семантики і структури в системі мовних одиниць* : колективна монографія / за ред. М.І. Степаненка. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2018. С. 248–284.
3. Дудик П.С. Стилїстика української мови : навчальний посібник. Київ : «Академія», 2005. 368 с.
4. Качкан В. «Коли зоря сходить у небо безсмертя...» (з епістолярної спадщини Богдана Лепкого). *Журавлі повертаються... : З епістолярної спадщини Богдана Лепкого*. Львів : Фенікс, 2001. С. 5–26.
5. Ленець К.В. Епістолярний стиль. *Українська мова* : енциклопедія / редкол. : Русанівський В.М., Тараненко О.О., М.П. Зяблюк та ін. Київ : Укр. енцикл., 2000. С. 160.
6. Павлик Н.В. Типологія дискурсивних одиниць українського епістолярію. *Science and Education a New Dimension. Philology*. VI (44), Issue: 151, 2018. С. 45–49.
7. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
8. Радзівєвська Т.В. Текст як засіб комунікації. Київ : Видавництво НАН України, 1998. 194 с.
9. Степаненко М. Письменницький епістолярій – «життя у всіх вимірах – від болючої сльози матері і до всього живого, суцього на планеті земля...». *Листи до Олеся Гончара*: у 2 кн. Кн. 1 (1946–1982) / упоряд., передм., прим., комент. М. Степаненка. Київ : Сакцент Плюс, 2016. 736 с.
10. Стернічук В.Б. Епістолярний діалог як віднайдення нової істини (на матеріалі листування Є. Чикаленка – А. Ніковського). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна*. 2015. Вип. 52. С. 244–246.

11. Шабат-Савка С.Т. Вербалізація я-інтенцій в епістолярній комунікації. *Studia Linguistica*. 2016. Вип. 9. С. 326–334.

12. Шевель С. Епістолярний дискурс у системі комунікативних одиниць. *Вісник Прикарпатського університету*. 2009. Вип. XXI–XXII. С. 127–131.

Shabat-Savka S.T. INTERROGATIVE STATEMENT AS A MARKER OF EPISTOLARY DIALOGUENESS

The article analyzes the functioning features of interrogative statements in epistolary discourse that reproduces the author's individual type of speech activity, externalizes communicative intentions, conveys the writer's profoundly personal worldview, and testifies to the substance of the addresser and his/her readiness to dialogue with the addressee. It has been established on extensive factual material that interrogative constructions, emphasizing the distant addresser-addressee continuum of human interaction, create epistolary dialogueness, increase the addressee's attention to important phenomena of public and personal life, and represent a wide range of human emotions and judgments.

A properly selected linguistic methodology made it possible to clarify that interrogative statements verbalize both the explanatory intention of request, marked with interrogative components (pronouns and adverbs), and specifying intention-request, explicated by a set of modal particles. Chaining of interrogative constructions in the epistolary discourse, as the study shows, reflects the intersection of various intentions (request and emotionality, request and evaluation, request and volition), which adds expressiveness and dynamism to the epistolary. A thorough analysis covers questions, contact and indirect, interpellatives, honorifics and vocative forms that emphasize dialogueness and adequately convey the atmosphere of bilateral epistolary communication spread over time and space.

Key words: *epistolary discourse, interrogative statements, communicative intention, I-intention, epistolary dialogueness, addresser, addressee, syntax.*